BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİNE TARAF OLMAMIZIN ARDINDAN TÜRKİYE'DE ENERJİ-ÇEVRE ALANINDA DEĞİŞENLER, DEĞİŞMEYENLER, DEĞİŞEBİLECEKLER

Çevre Mühendisleri Odası Adına Yunus ARIKAN

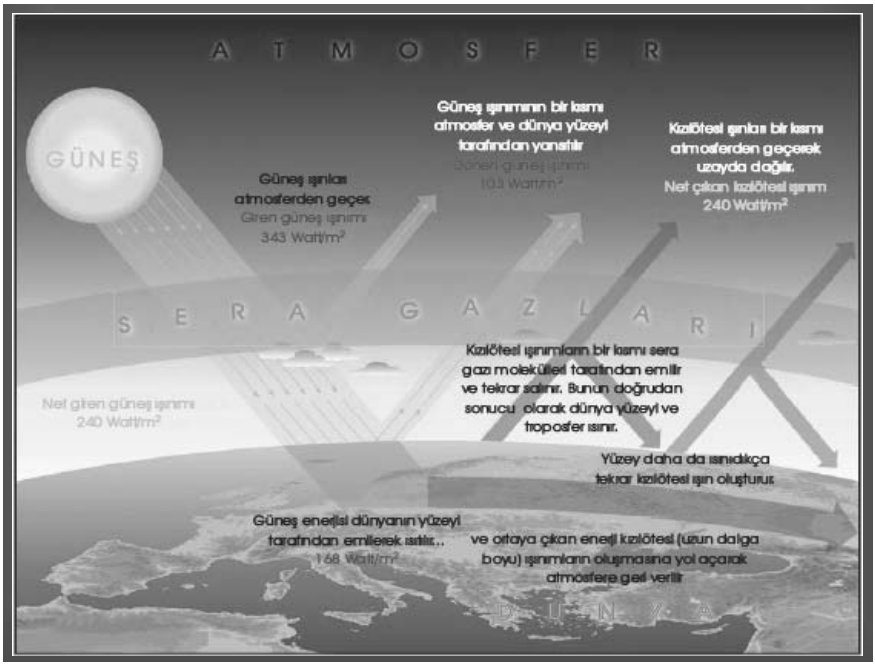

KÜRESEL ISINMA
Enerji
termik santrallar
Sanayi
Endüstriyel gazlar
Ulaştırma
petrol
CO_2
CH_4
N_2O
HFC_s
PFC_s
SF_6
Atık
çöp depolama sahaları
Tarım
pirinç, gübre
Arazi /Ormancılık
ormansızlaşma, betonlaşma

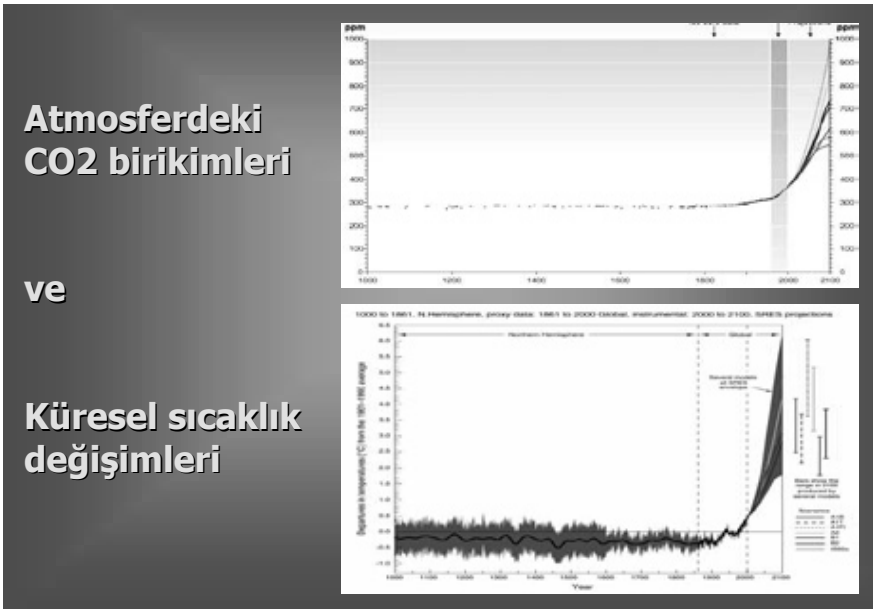
Atmosferdeki CO2 birikimleri
ve
Küresel sıcaklık değişimleri

Son 50 yılda yaşanan ısınmanın büyük oranda insan etkinliklerinden kaynaklandığına dair yeni ve daha güçlü kanıtlar bulunmaktadır.
IPCC, TAR

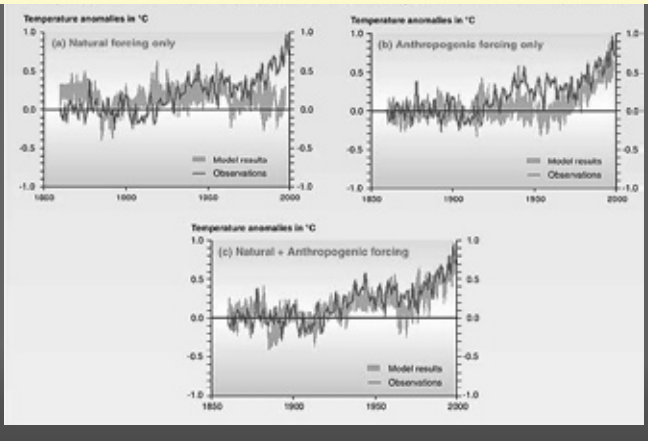

Değişik kalkınma senaryolarına göre oluşabilecek CO2 birikim seviyesi için öngörülen CO2 salımları ve sıcaklık değişiklikleri. IPCC, TAR

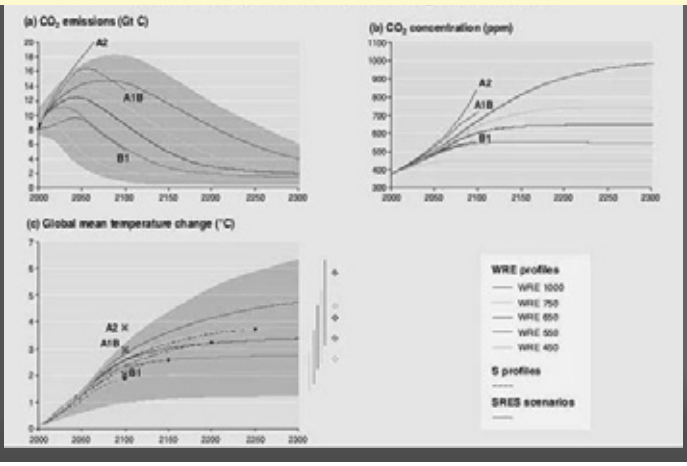

Uzun dönemli CO2 salımları, CO2 birikim seviyesi, ortalama sıcaklık artışı ve deniz seviyesi yükselmesi öngörüleri . IPCC, TAR

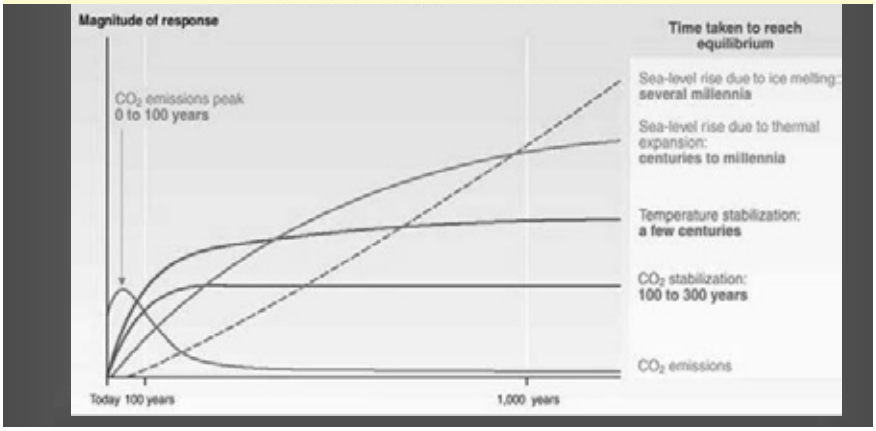

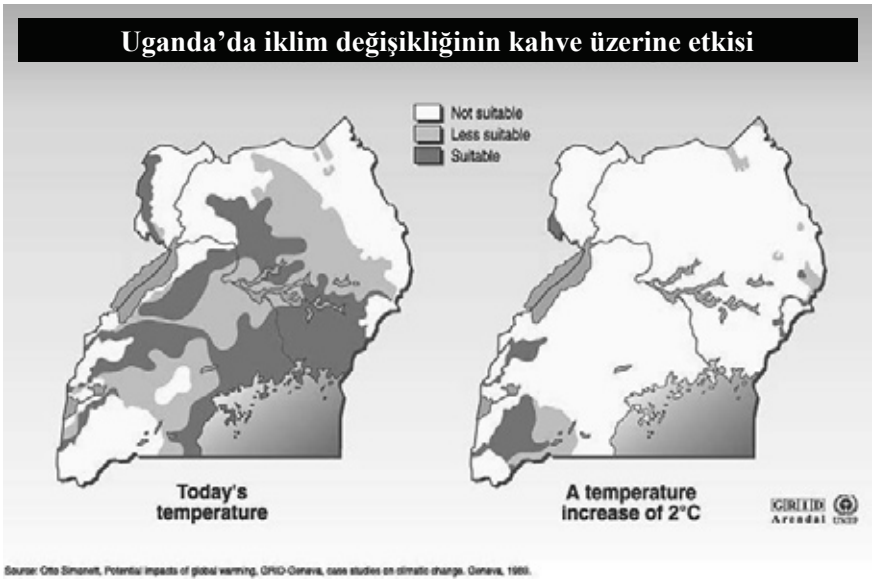
Uganda'da iklim değişikliğinin kahve üzerine etkisi
Not suitable
Less suitable
Suitable
Today's temperature
A temperature increase of 2°C
GRID Arendal
Source: Otto Simonett, Potential impacts of global warming, GRID-Geneva, case studies on climatic change. Geneva, 1989.

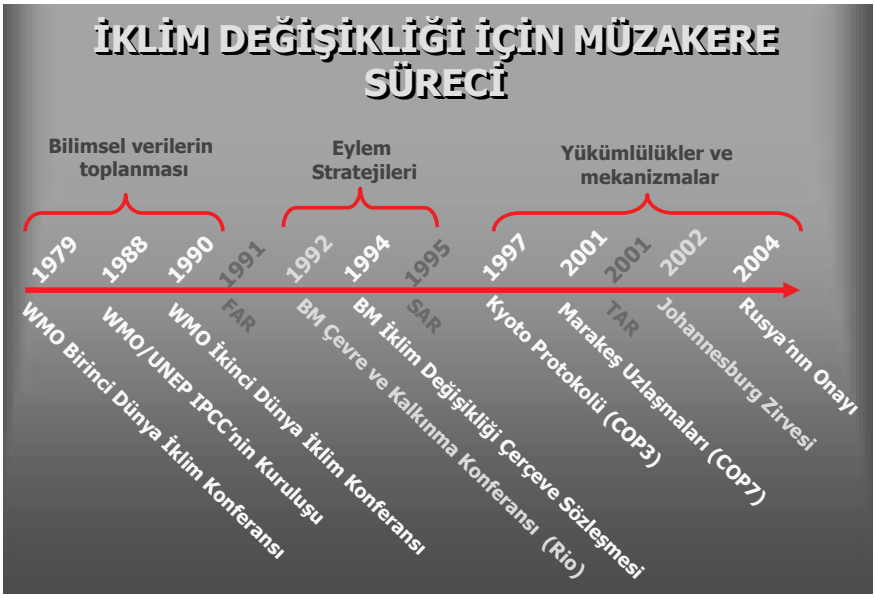
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İÇİN MÜZAKERE SÜRECİ
Bilimsel verilerin toplanması
Eylem Stratejileri
Yükümlülükler ve mekanizmalar
1979
1988
1990
1991
1992
1994
1995
1997
2001
2001
2002
2004
FAR
SAR
TAR
WMO Birinci Dünya İklim Konferansı
WMO/UNEP IPCC'nin Kuruluşu
WMO İkinci Dünya İklim Konferansı
BM Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio)
BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
Kyoto Protokolü (COP3)
Marakeş Uzlaşmaları (COP7)
Johannesburg Zirvesi
Rusya'nın Onayı

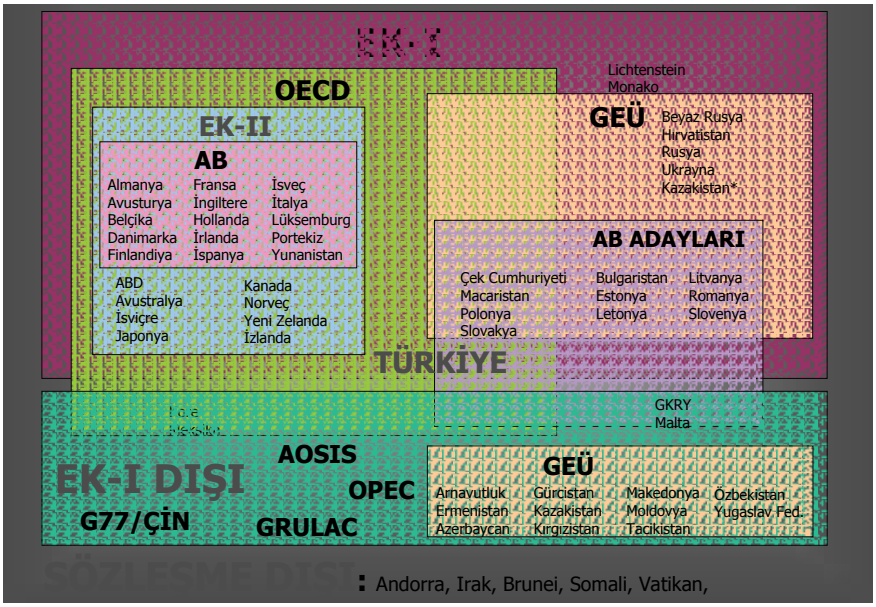
OECD
EK-II
AB
Almanya
Avusturya
Belçika
Danimarka
Finlandiya
Fransa
İngiltere
Hollanda
İrlanda
İspanya
İsveç
İtalya
Lüksemburg
Portekiz
Yunanistan
ABD
Avustralya
İsviçre
Japonya
Kanada
Norveç
Yeni Zelanda
İzlanda
Lichtenstein
Monako
GEÜ
Beyaz Rusya
Hırvatistan
Rusya
Ukrayna
Kazakistan*
AB ADAYLARI
Çek Cumhuriyeti
Macaristan
Polonya
Slovakya
Bulgaristan
Estonya
Letonya
Litvanya
Romanya
Slovenya
TÜRKİYE
GKRY
Malta
EK-I DIŞI
AOSIS
OPEC
G77/ÇİN
GRULAC
GEÜ
Arnavutluk
Ermenistan
Azerbaycan
Gürcistan
Kazakistan
Kırgızistan
Makedonya
Moldovya
Tacikistan
Özbekistan
Yugoslav Fed.
: Andorra, Irak, Brunei, Somali, Vatikan,

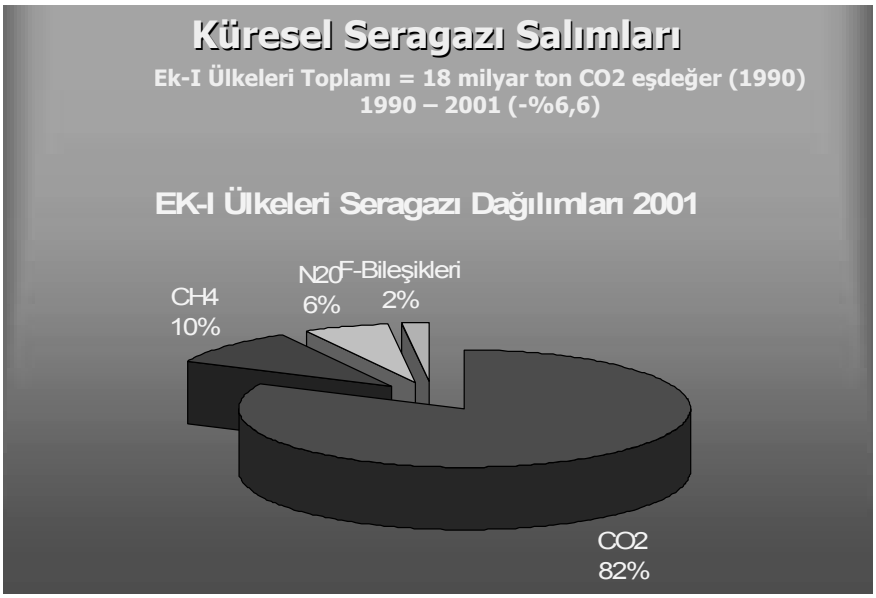
Küresel Seragazı Salımları
Ek-I Ülkeleri Toplamı = 18 milyar ton CO2 eşdeğer (1990)
1990 – 2001 (-%6,6)
EK-I Ülkeleri Seragazı Dağılımları 2001
CH4
10%
N2O
6%
F-Bileşikleri
2%
CO2
82%

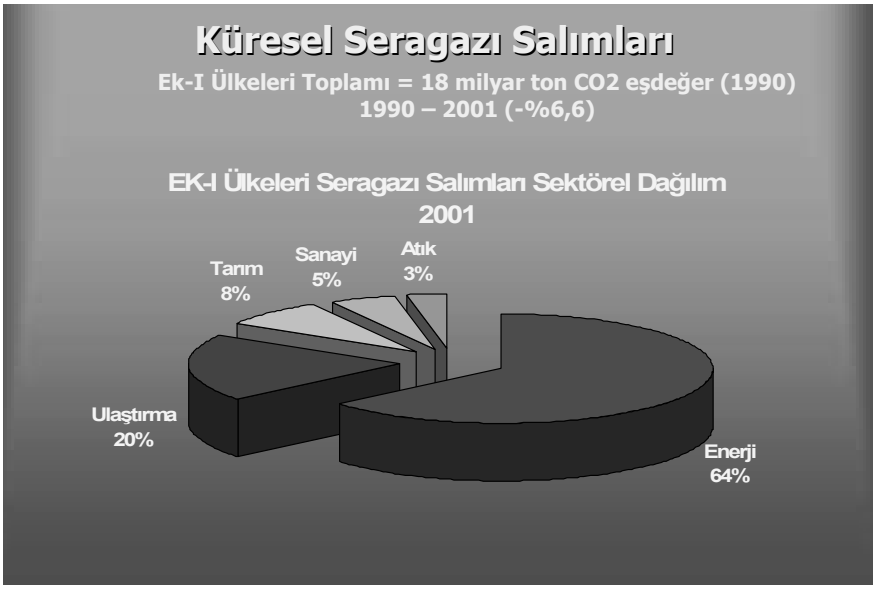

BM İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ	KYOTO PROTOKOLÜ
- Ek-I Ülkeleri için sadece 2000 yılı hedefi (niyet düzeyinde) var.	- Ek-I ülkeleri, 1. Dönem için (2008-2012) somut hedefler alıyor
- Yaptırım gücü zayıf	- Hedeflerin tutmaması halinde sonraki dönemler için ağır yaptırımlar
- Esneklik kuralları sadece belli ülkeler için geçerli	- Belli kurallar içinde uygulanan esneklik düzenekler tüm taraflar için geçerli
- Gruplar arası ayrım için tek kriter; OECD üyeliği ve gelişmişlik derecesi	- Her ülke, müzakere yoluyla kendisi için farklı bir konum belirleyebilir
- Tüm iklim müzakerelerinin temel metni (ABD bile, Kyoto'yu onaylamadığı halde İDÇS'den çıkmayı talep etmiyor)	- 2005 yılından itibaren 2012-sonrası dönem için (süre, yükümlülük oranları, ülkeler) yeni müzakereler başlayacak, bu amaçla yeni ittifaklar kurulabilecektir.

TÜRKİYE;

2001 yılında Marakeş'te düzenlenen 7. Taraflar Konferansı'nda;

- kendi önerisi doğrultusunda alınan karar gereğince,
- *ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluk ilkesi* ışığında,
- özgün konumu dikkate alınarak,
- sadece Ek-I ülkesi olarak ve diğer Ek-I ülkelerinden farklı bir konumda

Sözleşme'ye taraf olmaktadır.

Bu kapsamda Türkiye;

- sera gazı salımları ile ilgili olarak Sekreterya'ya düzenli olarak bildirimlerde (Ulusal Bildirim ve Sera gazı envanteri) bulunmayı,
- ve sera gazı salımlarının kontrolü konusunda politika ve önlemler geliştirmeyi

taahhüt etmektedir.

TÜRKİYE ve KYOTO PROTOKOLÜ

ABD ve Avustralya	Türkiye ve Beyaz Rusya*
- BMİDÇS Ek-I ve Ek-II Listesinde yer alıyor, - Kyoto Protokolü Ek-B Listesinde yer alıyor (sera gazı azaltım yükümlülükleri var), -Kyoto Protokolü'nü imzaladı, - Ancak Kyoto Protokolü'nü **ONAYLAMADI**!	- BMİDÇS Ek-I Listesinde yer alıyor, - Kyoto Protokolü Ek-B Listesinde **YER ALMIYOR** (henüz bir salım azaltım hedefi **BELİRLENMEMİŞ**) - Bu yüzden henüz Kyoto Protokolü'ne henüz **TARAF DEĞİL**!

* Beyaz Rusya Kyoto Protokolü'nü Ağustos 2005'te onayladı

Türkiye'nin CO2 Salımları ile ilgili Seçilmiş Değerler

Parametre (2000)	Türkiye	OECD	Dünya
Kişi başına enerji temini (Toe/kişi.yıl)	1,2	4,74	1,68
Kişi başı elektrik tüketimi (kWh/kişi. yıl)	1.817	8.089	2.343
Yakıt tüketiminden kaynaklı toplam CO2 salımları (Mt CO2/yıl)	204	12.450	23.395
Yakıt tüketiminden kaynaklı kişi başı CO2 salımları (tCO2/kişi.yıl)	3,0	11,1	3,9

BM İDÇS Sonrasında DEĞİŞENLER

- **BİLGİYE ERİŞİM**
  - **1-3 Eylül 2004:Ankara İklim Değişikliği Konferansı**
    - Sözleşme Metni 10 YIL SONRA İLK DEFA Türkçe Basılı olarak dağıtıldı
  - **Konuya Özel Web sayfaları**
    - **www.iklim.cevreorman.gov.tr**
    - **www.iklimnet.org**
    - **www.rec.org.tr/iklim.htm**
  - **Ulusal Bildirim Hazırlıkları**
    - Diğer Sözleşmelere Göre (Çölleşme, Biyoçeşitlilik, DTÖ) En Geniş Katılım

BM İDÇS Sonrasında DEĞİŞENLER

- **KAMUOYU DUYARLILIĞI**
  - **16 Şubat 2005:** ÇMO – Greenpeace – Eurosolar Kyoto Protokolü Basın Açıklaması
  - **3 Aralık Küresel Eylem Günü**

Ankara

Kanada

BM İDÇS Sonrasında DEĞİŞMEYENLER

- **BİLİMSEL VE TEKNİK HAZIRLIKLAR YERİNE, GÜNLÜK MEVZUAT**
  - 2005 - Yenilenebilir Enerji Yasası
  - Biyodizel
- **POLİTİKA-STRATEJİ BELİRLEMEDE GELENEKSEL YÖNTEMLER**
  - 15 yılda 55.000 MW yeni kurulu güç
  - AB'ye Girmeden Termik Santralları aradan çıkaralım
- **ULUSAL POLİTİKALARDA YANLIŞI YANLIŞLA DÜZELTMEK**
  - Nükleer Enerji

BM İDÇS Sonrasında DEĞİŞEBİLECEKLER

- **ULUSAL – ULUSLARARASI SÜREÇLERE KATILIM**
  - Alanda Uzmanlaşmış Kurumlar
  - BMİDÇS Süreçlerinde etkin yer almak
- **ÇEVRE – EKONOMİ – ENERJİ İLİŞKİSİYLE BELİRLENEN ULUSAL POLİTİKALAR**
  - Enerji Talep-Tahmin Planlamasında Yeni Modeller
  - Her alanda iklim-dostu yaklaşım; enerji üretimi, enerji tüketimi, toplutaşımacılık, atık yönetimi,
- **POLİTİKA BELGELERİNİN UYGULANMASI**
  - İlk Ulusal Bildirim; Yeni bir UÇEP
- **ULUSLARARASI ALANDA ÇOKTARAFLILIK VE YENİLİKÇİLİK**
  - AB ve Kyoto Protokolü Sürecinde Türkiye için 26/CP7 numaralı karar
    - Kyoto Protokolü 1. Dönemde Ek-B Dışı Ülke olarak Protokol'de yer almak
  - Beyaz Rusya, G.Kore, Meksika, Kazakistan